GAZETA KRAKOWSKA

Nro 27.

Z KRAKOWA DNIA 2 KWIETNIA 1823 ROKU WE SRODĘ.

Z Warszawy d. 2 Marca.

Sprawdziły się niestety, smutne przeczucia, często żałosne dochodzące nas wieści. Mąż, wiekiem, cnotami, zasługą naydostoynieyszy, JO. Xiąże Jmć Adam Czartoryski, dawniey Jenerał Ziem Podolskich, Kawaler orderu złotego Runa, Orła Białego i innych, żyć przestał. Zsunął się z tey ziemi, wiek prawie cały, w bezdenną przepaść wieczności. Jleż uczuć głębokich i tkliwych, ileż przemiiaiących nadziei, i długich nieszczęść, ile wylanych, dobrodzieystw ile poświęcenia się i czynów szlachetnych, przypomina nam strata tak ciężka! Urodzony wroku 1733 w czasie oblężenia Gdańska, od dnia przyyścia swego na świat, zdawał się przeznaczonym Xiąże Czartoryski, by był świadkiem, i uczestnikiem, ważnych i bolesnych oyczyzny naszey wypadków. Przeszedł ie wszystkie iak mąż cnotliwy, iak obywatel przykładny.

Pamiętnym będzie w dzieiach naszych, odbyty pod laską iego, w r. 1764 Seym Konwokacyyny, zniesione na nim feralne nam tak długo Liberum veto, ustanowienie Kommissyi Rządowych, ten pierwszy wstęp do ważnych poźniey i zbawiennych ustaw. Z nowem panowaniem zorza dni pogodnieyszych zdawała się dla nas powstawać. Krol Stanisław August, Xiąże Czartoryski, i wielu innych, w zdrożnem wychowaniu i niedostatku oświecenia, upatruiąc źródło upadku naszego, tryb edukacyi poprawić, miłość nauk rozkrzewić postanowili. W roku 765 założył Stanisław August Szkołę Rycerską Kadetów, a Xcia Adama Czartoryskiego dowódzcą iey przeznaczył. Nie mógł ster przyszłego pokolenia w cnotliwsze i gorliwsze ręce bydź powierzonym. Wychowany sam w tey szkole. Boga, i pozostałych nie wielu towarzyszów moich biorę za świadkow, iż co tylko iest uczuć cnotliwych i szlachetnych, ile iest świętych obywatelstwa powinności, wszystkie dowódzca ten wlewał w młode wychowańcow swoich umysły.

W krotce rozciągnęły się daley te starania Xięcia Czartoryskiego przez ustanowienie Kommissyi Edukacyiney, zaprowadzenie po całem Krolestwie nowego wychowania systema. Jednym z pierwszych w Magistraturze tey był Xiąże Czartoryski, J. Z. P. W przygotowaniu przyszłych pokoleń, do cnot i obywatelstwa, uważał Xiąże Czartoryski przyszłe szczęście narodu swoiego. Jleż

starań, ileż z własnego maiątku nie poświęcił nakładów, by dopiąć tak zbawiennego, tak drogiego sercu swoiemu celu! W lat kilka potem zwracaiąc baczność na wyszłą z skarbów swoich sprawiedliwość, Prowincyia Litewska rzuciła oczy na prawnuka Xiążąt swoich. Wybrany Xiąże Czartoryski Marszałkiem Trybunału W. X. Lit: Pod Jego tą laską, długo niestety trwaiącym zgorszeniom, zamkniętemi zostały sprawiedliwości podwoie. Bez względów, uprzedzeń, i zawziętości, wszystkim równym gwichtem wymierzaną była słuszność lub kara. Powtorzył się naówczas, godny czasów Rzymskich przykład; Oyciec pod Marszałkostwem syna, przegrał sprawę i na wieżę był skazanym.

Widzieliśmy go na Seymie Konstytucyynym, widzieliśmy na Poselstwach ościennych, widzieliśmy w wieku iuż życia ośmdziesiątym, podeymuiącego się usługi publiczney, skoro tylko miłe dla serca Polaka zaiaśniały nadzieie. Nie stłumiły w nim lata tey miłości oyczyzny, tey żądzy poświęcenia się iey całkiem, tych znamion dusz prawdziwie obywatelskich.

Mamże powiedzieć, ile przykładem i datkiem uczynił dla nauk. On pierwszy utworzył scenę narodową, i grotem szyderstwa, śmiele karcił zdrożności nasze. Miłość kraiu, czyste obywatelstwo, trafność, gust naylepszy tchną we wszystkich pismach Jego.

Dobroć i szczodrobliwość przedniey szemi były Xięcia Czartoryskiego zaletami. Czynić dobrze było niezbędną piękney duszy Jego potrzebą. Gościnny dom Pana tego napełniony był zawsze płci oboyga młodzieżą. Kształcenie umysłów i serc ich, naymilszem było Męża tego i szanowney Małżonki Jego staraniem. Nie opuszczali wychowańców i w dalszym życia biegu.

I któż rzetelniey tym wielkim cnotom, przyświadczyć może iak piszący? O znikły iuż z oczu naszych, i nieodżałowany Mężu! przyim łzy żalu i wdzięczności tego któregoś Ty z pierwszey młodości, w dom twóy przyiąwszy, prowadził drogą uczciwości i licznemi dobrodzieystwy okrywał. Jeślim usiłował bydź dobrym obywatelem, ieśli bez wstydu i skazy zstąpię do grobu, Tobiem to winien.

Stanąłeś iuż zacny Polaku przed Naywyższego tronem. Nieutulona Małżonka, dzieci, wnuki, krewni, przyiaciele, kray cały, tysiące serc wdzięcznych, wznoszą modły swoie za Tobą; odbierasz wieniec wiekuistey chwały, nagrodę cnot obywatelstwa i zasług.

Wkrótce śmiertelne zwłoki Xięcia Jmci Czartoryskiego przeniesionemi do grobu świątyni wzniesioney przez niego, a ci, co tyle świetnych i rzewnych pamiątek odwiedzać będą w zbiorach Puławskich, nie zapomną uronić łzy tkliwey na grobie naylepszego z ludzi.

J. U. N.

Dyrekcyia Mennicy Królestwa Polskiego

Podaie do powszechney wiadomości, iż dostrzeżone zostały w cyrkulacyi fałszywe pieniądze:

1. Rubel Rossyyski z r. 1775 z popiersiem Nayiaśn: Katarzyny II z kompozycyi metaliczney, do którey naywięcey mosiądz blado żółtawego koloru wchodzi, zawieraiącey także srebro, lecz będącey tylko $5\frac{1}{2}$ proby zamiast 12tey, którego rubla wartość tylko 2 zł: 3 i pół gro-

czy wynosi; rozpoznać go można po niewydatności popiersia a szczególniey różnych części orła, iako to: skrzydeł szyi, głów, tudzież z koron nad niemi i 3 większey w pośrodku głów, i nad niemi będącey, Kolor prócz tego metalu, gdy nie był tak biały, iak srebra bydź powinien, umyślnie w ogniu przyciemniony został, ażeby mu nadać postać rubla, który przypadkowo był w pogorzeli.

2. Ruble z r. 1814 z cyny odlane bez żadnego posrebrzenia, a zatem łatwo mogące bydź rozpoznane po kolorze metalu, po dźwięku niewłaściwym srebru, po różnych częściach herbu niewydatnych iak gdyby zalanych, a wreście, iż na okręgu nie maią ani karbów, ani liter.

3. Dwuzłotówka Polska z r. 1819 odlana z mosiądzu, którego żółty kolor pomimo pobielenia w różnych częściach przebiia się, a szczególniey w tych, które są bardziey wypukłe iak popiersie Nayiaśnieyszego Pana, korony i orły Rossyyski i Polski; tenże kolor żółty widoczny iest na samym okręgu pieniądza, na którym niema karbów prostopadłych zwyczaynie teraz dawanych. Po tych więc znakach łatwo takowy pieniądz rozpoznać.

4. Dziesięciogroszówki Polskie z r. 1822 z cyny odlane i nie posrebrzone wcale, łatwo ie więc poznać po niewłaściwym kolorze, odmiennym dźwięku i nie wydatności liter i różnych części herbu. — Działo się w Warszawie d. 24 Marca 1823 r.

Dyrektor, *Bieńkowski.* Kontroler Jeneralny, *Karol Hoffmann.*

Z Poznania d. 17 Marca.

Jgnacy Hrabia Raczyński, były Xiąże Arcy-Biskup Gnieźnieński, członek familii wysokiemi dostoieństwy i znaczeniem w kraiu znakomitey, dnia 19 Lutego r. b. z nieutulonym wszystkich znaiących go żalem, przeżywszy lat 82 rozstał się z tym światem w bliskości Tarnowa w Galicyi. (G. P.)

Z Paryża d. 15 Marca.

Deputacyia od miasta Bordeaux miała w tych dniach zaszczyt złożyć Królowi swoie uszanowanie. J. K. M. odpowiedział na iey przemowę iak następuie: "Dzień 12 Marca będzie na zawsze dla mnie dniem pamiętnym; z nim zaczęło się moie szczęście. Na ówczas widzieliście syna moiego iako oswobodziciela, a spodziewam się, że go w krótce iako pokoiodawcę zobaczycie."

Wczoray rano przyiął J. K. M. Xcia Burbon, potem dał posłuchanie Jenerałowi porucznikowi Donadieu. W południe pracował z Hr. Villele, a potem z Vice-hrabią Chateaubriand.

Xięztwo Orleanu i Xże Burbon odwiedzili wczoray na pożegnanie Xcia Angouleme. W krótce potem złożyli mu Ministrowie swoie uszanowanie; Xże raczył pół godziny z Hr. Villele rozmawiać. Dziś o godzinie 6 z południa odiechał do woyska. Małżonka iego bawić ma (iak słychać) przez cały czas woyny w Bordeaux.

Dziennik Sporów wyraża względem woyny: Wszystkiego dołożono, dla otrzymania od z rewolucyionowanych Francuzów przynaymniey znaku szczerey chęci położenia końca zdrożnościom, które Europę niespokoyną czynią, a Francyi zagrażaią. Nie żądano żadnych ofiar sprzeciwiaiącem się rozsądnem urządzeniom; nie było mowy o mięszaniu się do spraw

)2(

wewnętrznych, słowem o niczem, coby ubliżyć mogło interessowi Hiszpanii lub iey honorowi. Żądano tylko od obłąkanych tych ludzi, zamiast wszystko niszczących i nieograniczonych czynów, widzieć wolne działanie władzy Królewskiey, które iest duszą Monarchicznego społeczeństwa. Żądano, aby wolność Hiszpańską uznała prawa władzy prawey; nie chciano i wolność Hiszpańska iest tylko rewolucyyną wolnością. Anarchii nie pokrywa iuż żadna zasłona; wściekłości iey nie wstrzymuie żaden wzgląd, i ani przyiacielski, ani nieprzyiacielski głos nie potrafi iuż biegu wstrzymać. Fakcyioniści gotowem są powleść za sobą koronowanego swoiego Więźnia; obawa tylko otworzenia narodowi oczu wstrzymuie ich od odebrania mu reszty Królewskiey władzy. Któż wątpić może, iż Król Hiszpański zupełnie iest uwięziony, kiedy słuchać musi gróźb swoich Ministrów. Lecz są to zagraniczni rewolucyioniści, którzy związkowym swoim w Madrycie za ślepe hasło odporu chcą Hiszpaniią poświęcić, ponieważ spodziewaią się własny swój kray przez woynę zaburzyć.

Tenże dziennik udziela następuiący wyimek z listu z Kadyxu: "Niedawno woienny okręt Francuzki przywiozł tu 200,000 Fr. które kupiecki stan miasta naszego wypłacił iako banderową należytość, za przewiezioną przez fregatę Antigonę z Ameryki znaczne summy pieniędzy. Te 200,000 Fr. złożone zostały u Konsula Francuzkie o, i kupcy, którzy one złożyli wezwanemi są, aby każdy część swoią odebrał, z dodatkiem, że Król Francuzki niema zwyczaiu kazać sobie płacić usług, które iego okręty maią sposobność obcem uczynić."

Jenerał Brincart, który dowodził miał brygadą w woysku Pireneyskiem, umarł wczoray. — Jenerał Canuel odieżdża iutro do woyska.

Zapewniaią, iż Angouleme towarzyszy ieden z radców stanu i ko Królews i Kommissarz przy woysku Francuzkim w Hiszpanii.

Dla woyska wiary zrobiono tu 15,000 mundurów i znaczną liczbę trzewików.

Rejencyia Hiszpańska żyie ciągle w niezgodzie z wielu naczelnikami woyska wiary. Margr. Matafiorida nienawidzi Trapistę, i nawet Bessieres, który niedawno podstąpił aż pod Madryt nazwany iest w rozkazie dziennym Rejencyi zdraycą. Ta nieszczęsna niezgoda (wyraża dziennik Chorągiew biała) która tak wiele iuż w sprawie Króla Hiszpańskiego zaszkodziła, doszła pomiędzy naczelnikami woyska wiary do naywyższego stopnia.

Gazety tuteysze wymieniaią iuż nawet Xiążki iakie są potrzebnemi w pochodzie do Hiszpanii, iak n. p. *Petit Necessaire des Français qui vont en Espagne; Le Tableau des routes de la Peninsule*, &c.

Dotychczasowy Poseł Pruski Baron Rayneval przy Dworze naszem, odiedzie dziś, albo iutro na powrot do Berlina.

Naczelnik oddzwiernych izby Deputowanych, wysłużony i orderem legii honorowey woyskowey ozdobiony, został za swoią opieszałość w puszczeniu d. 5 P. Manuel do sali, od służby oddalony.

Monitor zaprzecza pogłosce, iakoby w Lionie wszelki ustał handel. Czynnych owszem iest 13,000 warsztatów, które na iarmarki Lipski i Frankfortski

znaczną ilość towarów wysłały.

W izbie Deputowanych ławki lewego skrzydła i lewego środka zawsze ieszcze są próżne. Na ostatniem posiedzeniu po wysłuchaniu zdania sprawy o nadeszłych proźbach, przystąpiono do roztrząsania proiektu względem ostatecznego uporządkowania budżetu r. 1821.

Z Bordeaux piszą pod d. 10 b. m. iż w nocy z d. 8 na 9 była tam okropna burza i lękano się o będące na morzu okręty, czuć się dało lekkie trzęsienie ziemi; grzmot był okropny i piorun uderzył w wieżą kościelną w Blanquefort i po części rozbił.

Z Baiony d. 7 Marca.

Były Hiszpański Minister Martinez de la Rosa przeiechał onegday tędy do Anglii. Celem iego podróży iest nowa pożyczka. Jeden z urzędników Angielskich, który Lordowi Fitzroi do Madrytu towarzyszył, przeiechał wczoray przez miasto nasze na powrót do Anglii.

Mamy tu teraz tak nieprzyiemne powietrze, iż woyska musiano po okolicznych wsiach rozłożyć.

Oprócz Jenerała Vittre, który dowodzi brygadą w woysku Pireneyskiem, nie przybył tu żaden więcey officer.

Stosownie do rozkazu Ministra woiennego, woysku wiary dostarczana będzie taka sama żywność iak Francuzkiemu. Pomimo usilności Jenerałów Odonel i Espagne nie miano iednak więcey tego woyska zebrać pod St. Jean - Pied - de Port iak 500 ludzi. Odonel poiechał onegday w towarzystwie naczelnika artyleryi woyska wiary, Pułkownika Montenegro. Jenerał Quesada, noszący order Francuzki, ciągle tu bawi, i wysłał nad Biskayskie 700 karabinów do podzielenia pomiędzy tamteyszych mieszkańców. Za kilka dni odpłynie tam więcey broni i potrzeb woiennych. Trapista bawi ciągle w St. Jean de Luz.

Jenerał porucznik d' Autichamp pomknie się iutro z główną swoią kwaterą z St. Jean de Luz do Audaxe, daley ku granicy Hiszpańskiey.

Z Perpignanu d. 7 Marca.

Z główney kwatery Adrall Jenerał Mina napisał następuiący list do Prefekta Barcellony: "Z naywiększem zadziwieniem dowiaduię się, iż na gruzach Castelfolid zaczęte zostały nowe budowy. Wiadomo WPanu, iż to miasteczko za popełnione przez iego mieszkańców zbrodnie zburzone zostało, a to na postrach innych, którzyby iść chcieli za ich przykładem. Cała Europa wie, iż miasteczko Castelfolid na mocy udzieloney mu przez Rząd władzy z mappy Hiszpańskiey zniknęło. Honor narodu, w którego imieniu to uczyniłem i oznaymił, iest równie iak móy naruszony. Masz WPan przeto zalecić robotnikom i mieszkańcom, aby to, co na nowo wystawili, w 24 godzinach rozebrali; inaczey uczyni to siła zbroyna i nałoży zasłużoną karę nietylko na tych, którzy ten rozkaz przestąpili, ale i tych, którzy się do tey budowy przyłożyli. Zresztą po zupełnem zniesieniu nowych budowli umieścisz WPan napis, który tymczasowo położyłem na rynku nieszczęśliwego Castelfolid, którego WPanu, W tem celu, kopią posełam.

Z Lizbony d. 22 Lutego.

Wyznaczona kommissyia do roztrząśnienia wniosku Deputowanego Moura względem obrony kraiu, wniosła nastę-

puiący proiekt do uchwały: 1) Każde wkroczenie na półwysep, w celu obalenia lub zmienienia przyiętych przez Hiszpaniią politycznych instytucyy, uważane będzie iako zaczepienie w prost Portugalii; wszystkie zatem woyska maią bydź zebrane i do odporu takowey zaczepki przyzwoicie podzielone. 2) Rekrut ma bydź ile możności przyspieszony, ażeby w pierwszey linii stanąć zaraz mogło naymniey 60,000 ludzi różney broni. 3) Korpusy milicyi maią bydź uzupełnionemi, i przez Rząd urządzone do czynienia natychmiast swey służby. 4) W Lizbonie i Oporto ma bydź urządzona gwardyia narodowa. 5) Oddaleni od służby żołnierze maią bydź zapewnioną im nagrodę na czas woyny do służby powołanemi. — Dwie trzecie Stanów oświadczyły się za nagłością tego proiektu, przeto zaraz powtornie odczytany został.

Minister spraw zagranicznych udzielił Stanom list, który po odebraniu mowy N. Króla Francuzkiego pod d. 13 b. m. posłał sprawuiącemu nasze interessa w Paryżu, P. Terreira do Costa Sampaio, i zalecił mu, ponieważ w rzeczoney mowie za przyczynę woyny wymieniona iest konstytucyia, którą N. Król Ferdynand VII. z rąk narodu przyiął, aby w imieniu Króla podał Rządowi Francuzkiemu przeciw temu protestacyią, a w przypadku, gdyby woyska Francuzkie istotnie do Hiszpanii wkroczyły, żądał paszportów i Francyią opuścił, przyczem Konsulowi Francuzkiemu dozwolonem iest pozostać w Portugalii. Odpisy tego listu posłane są sprawuiącym Królewskie interessa w Londynie, Kopenhadze i Sztokolmie dla udzielenia go Rządom tameczným.

Przeznaczona do Bahii wyprawa z 2000 ludzi złożona, odpłynęła ztąd d. 15 b. m.

Rada stanu składać się powinna, wedle przepisu konstytucyi, z 6 Portugalskich i 6 zamorskich członków; ale z powodu nininieyszego stanu Brazylii składa się tylko z 6 Portugalczyków i trzech z zamorskich prowincyy.

Rolnicy, którzy podeymą się uprawiać odłogiem leżące grunta i osuszać bagna, uwolnionemi zostaną 10 do 20 lat od podatków.

Król zaszczycił d. 2 b. m. pierwszy raz obecnością swoią teatr Francuzki. D. 6 w rocznicę swey koronacyi odbierał J. K. M. powinszowania od władz woyskowych i cywilnych. Dla pomnożenia mało tu licznego dyplomatycznego ciała, uwiadomiono Konsulów różnych Mocarstw, iż podczas tey uroczystości chętnie będą u Dworu widzianemi.

— D. 29. —

Onegday Minister sprawiedliwości doniosł w imieniu J. K. Mci, że Hr. de Amarante w prowincyi Minho podniósł sztandar buntu, który iednak przez Jenerała dal Rego, który ściągnąwszy naprędce nieco piechoty, strzelców i milicyi z Barca, dos Arcos, Barcellos i Villa de Conde, szypko przytłumił. W Oporto okazały władze i mieszkańcy nayrzetelnieysze przywiązanie do konstytucyi. D. 25 nadeszła tam wiadomość, że Hr. Amarante w Villa Real zaburzenia wzniecił. Zaraz zebrali się obywatele i uchwalili, aby osadzie, chociaż naylepszego ducha okazywała, zaległy żołd był wypłacony. Podano także władzy mieyskiey imiona podeyrzanych osób z prośbą, aby natychmiast były oddalone. Gubernator Oporto wydał mocną odezwę

do ludu i żołnierzy. Stany ogłosiły swoie posiedzenia za nieustaiące i wyznaczyły kommissyią do podania natychmiast środków, iakie w ninieyszych okolicznościach przedsięwziąść wypada. Kommissyia wygotowała wnet następuiącą uchwałę w 5 artykułach: 1) Przepisane artykułem 211 konstytucyi formalności względem uwięzienia przestępców są zawieszone. 2) Nietykalność domów obywatelskich iest także zawieszoną. 3) Rząd może każdego urzędnika stanu bądź duchownego, bądź cywilnego lub woyskowego, skoro pada na niego podeyrzenie, iż wspiera wprost lub ubocznie plany nieprzyiacioł wolności, oddalić i na iego mieysce innego mianować. 4) Rząd może tak kraiowców, iako i cudzoziemców, których pobyt stawałby się niebezpiecznym dla systematu konstytucyynego, z Królestwa oddalić lub na inne mieysce kazać im się przenieść. 5) Zawarte w ninieyszey uchwale rozporządzenia trwać maią 3 miesiące. W pałacy Stanów, &c. Uchwałę tę przyięły Stany iednomyślnością z dodatkiem na wniosek Deputowanego de Sa, iż Królowi zostawione są tylko 3 godziny czasu do iey zatwierdzenia.

Hr. Amarante wydał następuiącą odezwę do ludu Portugalskiego:

„Portugalczykowie! Nie iestże czas skruszyć i zniszczyć kaydany, które was ciążą? Nie iestże czas wydobyć was, honor wasz; sławę waszą, odwagę waszą i oyczyznę z hańby? Zechceciesz widzieć dłużey tron waszego Monarchy, siedlisko tylu Królów okryte zniewagą i pod despotycznem iarzmem garstki nikczemników, którzy zabiiaiąc oyczyznę, chcą zniszczyć tron i religiią? Będziecież dosyć podłemi i tchórzliwemi, ażeby tey sromotney budowy, którą udało się obłudzie i zwodnictwu na oyczystey wystawić ziemi, do gruntu nie zniszczyć? O! spłoncie się z wstydu: ukryycie się w głębi ziemi; wyrzeczcie się imienia, które nosicie, albo wydobądźcie się z waszey nikczemney nieczynności; bo ieżeli tego nie uczynicie, obaczycie wkrótce waszego Króla i całą iego rodzinę wyciętą; zobaczycie oyczyznę w strumieniach krwi, a zbrodniarzy pod skrwawionym baldachinem tronu! Taki był los Francyi pod panowaniem Jakobinów, taki będzie Portugalii pod panowaniem wolnych mularzów. O, droga i nieszczęśliwa oyczyzno! widzę cię iuż w odmencie udręczeń i wśród smutku i krwie wydaieź krzyk bolesny i.... Ale cóż słyszę? Szczęk oręża obiia się o moie uszy! Portugalczykowie! odzywa się odgłos bębna. Do broni, Portugalczykowie! nie lękaycie się niczego; wznieście wasze męztwo i siłę! Chodzcie za mną! oczyśćmy kray nasz z niegodziwych tyranów Kościoła i rozbiiaiących tron despotów! Polegnę z wami, ale giną uratuiemy oyczyznę, tron i religiią! Niech żyie Król, nasz Pan, Jan VI. i cała Dynastyia Domu Braganca! Niech żyie Religiia! niech żyią Portugalczykowie!

(pod.) Hr. *Amarante*, Kaw: wielu orderów, Marszałek polny woyska Królewskiego i Naczelnik odradzaiącego korpusu woyska.

Z Madrytu d. 5 Marca.

Wszystko tu inną postać wzięło. Król i rodzina iego odiadą d. 10 lub 11

ale nie do Badaioz, tylko do Sewilli. Stany udadzą się tamże d. 15. Król utrzymał dawnych Ministrów i Stany d. 5 o tem uwiadomione zostały.

Na onegdayszem posiedzeniu Stanów roztrząsany był odpowiedni adres na mowę Królewską. P. Ruiz de la Vega żądał, aby domieszczonem w niem było: że wpływ, przez który wiarołomni doradcy i osoby dobroci J. K. Mci nadużywaią, bardzo iest kraiowi szkodliwy; ale P. Arguelles oparł się temu mówiąc: Królowie wystawionemi zawsze są na wpływ obcy, czy dobry czy zły, i dla tego w konstytucyynych państwach znayduią się ustawy przeciw szkodliwemu wpływowi. Na temże posiedzeniu odczytany został proiekt względem przeniesienia siedliska Rządu, który iednomyślnością przyięty został. Potem odczytanych zostało kilka propozycyy P. Gomez Becerxa: 1) że przed wszystkiem, gdy podczas woyny przerwany bydź na czas może związek pomiędzy prowincyiami, należy Deputowanych zagrożonych lub zaiętych prowincyy dostatecznemi pełnomocnictwami opatrzyć i przepisać iak maią przykładać się do obrony powszechney. (Odesłano do dotyczącey się kommissyi. 2) Gdy ochotnicze milicyie z mieysc swoich wypartemi bydź mogą, przeto należy zawczasu obmyślić mieysce, do którego udać się maią, do iakiey służby użytemi i iakim sposobem one i ich rodziny wspartemi będą. (Odesłano podobnież do kommissyi.) Gdy kupy zbroyne (guerillas) w nastąpić maiącey woynie szczególniey użytecznemi bydź mogą, trzeba zatem wcześnie przepisać ich urządzenie, aby zapobiedz nieprzyzwoitościom, iakie działy się podczas woyny oswobodzenia. (Odesłano do Rządu.) P. Surra wniósł, aby bezżennych mieszkańców Madrytu, którzy zechcą poyść za Rządem i Stanami podzielić na ieden lub więcey battaliionów i po ukończoney woynie za uczynioną ofiarę oznaczyć im nagrodę. (Uchwalono iednomyślnością.) O godzinie w pół do drugiey z południa weszli do sali sekretarze bióra Stanów i odczytali od J. K. Mci poselstwo, że J. K. M. zatwierdził wczorayszą uchwałę względem przeniesienia Rządu i Stanów do Sewilli, i wydał potrzebne rozkazy do zabezpieczenia drogi, i t. d. P. Arguelles ucieszył się, że J. K. Mość przychylił się do życzenia Stanów, i wniósł, aby prezes z 4 sekretarzami umówili się z Rządem względem powyższego przeniesienia. P. Ricco wniósł, aby zalecić Rządowi, iżby w grożących okolicznościach przedsięwziął środki do przewiezienia wszelkich kosztowności, kleynotów, &c. kościelnych i klasztornych do twierdz, aby nie stały się łupem wewnętrznych i zewnętrznych nieprzyiaciół. (Uchwalono.) Na wniosek P. Ganga uchwalono także, aby przyspieszonem było zawarcie przymierza z Portugalią.

Hr. Abisbal mianowany został Jenerałem kapitanem Madrytu i prowincyi, i otrzymał nieograniczone pełnomocnictwo do ogłoszenia części lub całey prowincyi w stanie oblężenia i cofnienia go wedle potrzeby.

Jenerał Oddali pobić miał d. 28 Lutego oddział woyska Bessieres pod dowództwem Royo i do 1000 ludzi zabrać w niewolą, pomiędzy któremi znayduie się małżonka Royo, tudzież zdobyć znaczną kwotę pieniędzy.

DODATEK
DO Nro 27.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 2 KWIETNIA 1823 ROKU WE SRODĘ.

Z Londynu d. 11 Marca.

W niższey izbie Parlamentu d. 7 b. m. była rzecz o uchwalenie potrzebnych kosztów na woysko. Znayduiąca się teraz pod bronią siła wynosi 69,144 głów, a inwalidów iest 2691. Na utrzymanie całego woyska potrzeba 6 mill. 84,000 Fs. a z ubocznemi kosztami przeszło 7 mill. Fs. — P. Greewey mówił, iż w r. 1792 w którym zostawaliśmy iak dziś w pokoiu, koszta na woysko nie wynosiły iak dwa mill. 300,000 Fs. Pytam się więc czemu woysko nie może bydź na owcześny stopień przywrócone, przez co oszczędziłoby się przeszło 4 mill. i możnaby narodowi uczynić ulgę w podatkach. — P. Jones zaś zastanowił izbę, iż po zawartym pokoiu na zdobytych lub przyznanych nam wyspach i osadach, iako to: na wyspach Jońskich, Malcie, Ceylon, przylądku Dobrey nadziei, wyspie S. Troycy, Jsle de France, &c. utrzymywać musiemy znaczną liczbę woyska, czego w r. 1892 nie było potrzeby. — P. Hume odpowiedział. Utrzymuiemy na wyspach Jońskich 3900 woyska, a dla czego dla zaprowadzenia tam i utrzymania konstytucyi, z którey mieszkańcy wcale nie są kontenci; ale gdyby Rządy w wewnętrzney administracyi i politycznem postępowaniu zachowały stale zasadę wolności, na ówczas mogłyby na wierności poddanych polegać i nie potrzebowałyby tak kosztownego gotowego woyska utrzymywać. — P. Dernan zwrócił uwagę izby, iż w teraźnieyszym czasie myśleć wcale nie można o zmnieyszeniu woyska, gdy co chwila obawiać nam się należy wybuchnienia woyny, a tem bardziey, że narodu Angielskiego powszechnem iest życzeniem, aby Rząd nasz oświadczył się za Hiszpaniią. — P. Sumner wsparcie zbroyną ręką Hiszpanów poczytuie za wczesne, gdyż oni bez naszey nawet pomocy potrafią się obronić, i Francyia doświadczy, że to do dnia dzisieyszego iest prawdą, co Karol V. o woynie przeciw Hiszpanii powiedział: " Jeżeli woysko które zdobyć ma Hiszpaniią iest niewielkie, tedy wytępione zostanie, ieżeli iest wielkie, tedy z braku żywności wrócić się musi. „ Jnteres Anglii wymaga utrzymania pokoiu, a zatem nayściśleysza neutralność naybardziey nam przystoi. — Po tych mowach uchwalono żądaną kwotę na woysko.

Otworzono tu składkę, dla Hiszpanów w utworzeniu połowych lazaretów. Rzadko w którym kraiu czynią syle pie-

niężnych składek na co bądź iak w naszem. Podczas wybuchłego w Jrlandyi głodu wsparto nieszczęśliwych ze składek blisko 300,000 Fs. a z Kalkuty przybyło w tych dniach na toż przeznaczenie 4000 Fs. Czynione także są składki dla nieszczęśliwych na Scio Greków i podupadłych przez trzęsieniejziemi mieszkańców Alepu.

Z Angielskich rodzin, które częścią dla zdrowia częścią dla zabawy lub taniości w Paryżu i w nadmorskich miastach Francuzkich bawiły, muszą obawiać się, aby Anglia nie należała do woyny, ponieważ kupami do Anglii powracaią.

— D. 15. —

Król cierpi na nowo napady podagry.

W niższey izbie Parlamentu odczytany bydź ma iutro po trzeci rąz bil względem funduszu umorzenia długów.

Minister Canning iest tak dalece chory, iż z łóżka nie wstaie, ale choroba iego nie iest niebezpieczną.

Zgromadzenia obywateli, w których układane są prośby do Parlamentu o iego reformę, pomnażaią się; odbyło się także w stolicy Szkocyi Edinburgu.

Do Portsmutu nadszedł d. 11 b. m. rozkaz do uzbroienia i ludem osadzenia trzech leniiowych okrętów: Królowey Karoliny o 120 działach, Ramillies i Albion każdy o 74 działach.

Goniec Hunter przybył d. 13 z pismami z Wiednia do wydziału spraw zagranicznych.

Tego samego dnia, w którym Marg: Landsdown w gospodzie Londyńskiey dał wielki obiad dla Xcia San Lorenzo, &c. był także bal u sprawuiącego interessa Francuzkie. Poseł Portugalski znaydował się na obiedzie i na balu.

Przeszłey środy Poseł Hiszpański bawił długo w Kancelaryi spraw zagranicznych.

Gazeta Ministrowska Goniec tak pisze o liście Lorda Holland do Deputowanego Hiszpańskiego Arguelles, maiącego wielki wpływ w Madrycie, zachęcaiącym go, aby Stany Hiszpańskie trzymały się stale swoiego systematu: — „Przypomnieć sobie można wysłanie Pana Adair, w celu przeszkodzenia zamysłom Posła, co mu się aż nadto powiodło. Krok ten uznał przyiaciel iego, Pan Burkę, za czyn, w którym lubo zdrada kraiu nie wydaie się zupełnie popełnioną, iest ątoli przeciwnym konstytucyi. Jedyna różnica w tem zachodzi, iż wtenczas posłano człowieka, a teraz list dla zniszczenia życzeń Monarchy. Nie można wymagać od Pana A'Court, aby prawdziwą politykę Anglii znaydował w ścisłey neutralności, ieśli Lordowi Holland przystoi czynić kroki, przeciwne tey neutralności. Korespondencyia wspomnionego Lorda, i uczta dana dla byłego Posła Hiszpańskiego, przybyłego z Paryża, są to środki dążące do tego, aby pośrednictwo Anglii było bezskuteczne.„

Z Bruxelli d. 13 Marca.

N. Król odbył na parowym statku podróż do Hagi w 11 godzinach.

Rząd kazał drukować słownik w ięzykach Malayskim, Hollenderskim i Francuzkim.

Jedno z pism naszych wyraża: iakkolwiek bądź obrocą się rzeczy, z pewnością sądzić można, iż nasza eskadra złączy się z flottą Angielską.

Od granic Tureckich d. 28 Lutego.

Podług listów z Konstantynopola pod d. 11 pisanych Lord Strangford oświadczył Reis-Effendemu na pierwszey naradzie, że Cesarz Alexander nadewszystko pragnie utrzymania pokoiu, i że także inne mocarstwa, obstaiąc przy zasadzie nie mieszania się do cudzych interessow, maią nadzieię, iż Porta stósuiąc się do przyiętego w dzisieyszym czasie systemu winnych od niewinnych rozróżniać będzie. Porta ma żeglugę przez kanał tak wolną zostawić, iak dawniey była, oraz wniyść w związki handlowe z państwem Rossyyskiem. Ze Cesarz Alexander gotów wyprawić Posła do Konstantynopola, oczekuiąc podobnego kroku z strony Porty, albo przynaymniey urzędowego zawiadomienia o ustanowieniu Hospodarów i o zaprowadzeniu porządku w obu Xięstwach. Po okazaney przez Portę powolności w czasie zawierania świeżo traktatu handlowego z Królem Sardyńskim oczekuią Dyplomaci powyższych propozycyi pomyslnego wypadku. Skoro Lord odbędzie u Sułtana posłuchanie, Dywan zapewne wyda odpowiedź.

Do Belgradu nadszedł Ferman, aby Reiasowie, ile można, ochranianemi byli.

Przybyły okręt z Zante potwierdza kapitulacyią Koryntu. Nastąpiła w d. 12 Lutego: 2500 żołnierzy (reszta woyska Tureckiego, które nie dawno do Morei wkroczyło) złożyli broń i będą odesłanemi do Azyi.

Podług doniesień z Korfu pod dniem 21 Lutego udało się Grekom zamknąć zupełnie odnogę Lepanto i przeszkodzić wniyściu wszelkich kupieckich okrętów. Na wyspach Jońskich ogłoszono, że, dopoki zamknięcie wspomnioney odnogi wrzeczywistym wykonaniu zapomocą do stateczney liczby okrętów woiennych znaydować się będzie, żaden tam przeznaczony statek z tychże wysp odpływać nie powinien, i że w przypadku nie zachowania tego rozkazu, kara nie tylko na przestępuiących lecz i na tych, którzy do budowy statku przyłożą się, rozciągnioną zostanie.

W Wodach Syryyskich pokazały się znowu Greckie okręty korsarskie. Trzydzieści Greckich okrętów weszło do służby zbuntowanego Baszy St. Jean d'Acre, który w tey twierdzy opiera się połączonem woyskom Baszy Damasku i byłego Baszy Aleppu.

Woysko Perskie, które cofnęło się od Bagdadu, okopuie się niedaleko dawnego swoiego obozu, i zdaie się, iż nie odstąpiło ieszcze swoiego planu zbobycia Bagdadu. Basza Aleppu zgromadził na pomoc temu miastu do 8000 woyska.

UWIADOMIENIE

O wielkiey na Dobra Lotteryi w Wielkim Xięztwie Hesko Darmsładtskim.

1) Na wielkie dziedziczne państwo Engelthal pod Frankfortem nad Menem leżące, sądownie 586,400 Zr. oszacowane.

2) Wielka dziedziczna wieś Scheilfeld, nie daleko od Frankfortu nad Menem będąca, sądownie 176,359 Zr. oszacowana.

3) Podobnież sądownie oszacowana inna wieś 69,955 Zr.

4) Piękny nader i wielki Dom wieyski z ogrodem o godzinę drogi od Frankfortu nad Menem leżący, 13,500 Zr. szacowany. Daley około 8000 losów w pieniądzach wygranych, iako to 50,000 Zr. 40,000 Zr. i t. d. ogołem 169,000 Zr.

Stawka na ieden los iest Zr. 12 kr. 30.

Ciągnienie będzie publiczne w Darmstadt. Plan, który rozdaie się bezpłatnie, obiaśnia obszerniey o wygrywaiących losach, których dostać można po Zr. 12 kr. 30 u

J. G. *Winckler*, w Frankforcie nad Menem.

TEATR NARODOWY.

We Czwartek, to iest dnia 3 Kwietnia 1823 roku, daną będzie po drugi raz wcale nowa, i na żadnym Teatrze ieszcze nie grana Komedyia w 5 aktach, wierszem oryginalnie w ięzyku polskim napisana, pod nazwiskiem: *Pielgrzym z Tenczyna*, czyli *Obraz Dobroczynności*.

W Niedzielę zaś, dnia 6 Kwietnia dana będzie Opera w 1 akcie pod nazwiskiem: *Leśniczy w Lasach Kozienickich*. Którą poprzedzi Dzieło Teatralne w 1 akcie *Aktorowie na polach Elizeyskich*.

LOTERYIA KRAIOWA.

W 27 Ciągnieniu dnia 2 Kwietnia r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

86. 5. 89. 57. 40.

DONIESIENIA.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu w Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Wskutek Uchwały Senatu Rządzącego z dnia 18 Marca r. b. do *L.* 814 zapadłey odbywać się będzie w dniu 1 Maia r. b. od godziny 10 z rana w Biórze Wydziału Dochodow Publicznych licytacyia iednoroczney Dzierżawy Propinacyi w całem Państwie Dóbr Narodowych Czernichowa i Przewozu tamże na Wiśle.

O warunkach licytacyi Pretendenci w każdym czasie dowiedzieć się mogą w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych, gdzie wspomnione warunki żądaiącym okazane zostaną. — W Krakowie d. 29 Marca 1823.

Wasserrab.
Gadomski S. W.

Podpisany podaie do wiadomości, że swoie mieszkanie przeniosł. Zaprasza łaskawie swoich przyiacioł, ażeby go odwiedzili, od których ma Rewersa. W przeciwnym zaś razie zaproszonych bez względu na stan i urząd, przymusi u niego samego osobiście przez pełnomocnika zaprezentować się. Donosi także, że przy ostatniem uwiadomieniu na małe Dziełka za mało Amatorów było, więc ten rękopism zagranicą sprzedany iest Bibliotekarzowi wyydzie w krótce z druku, ale daleko za wyższą cenę.

X. Jussen, Gmina I. Nr. 23.

Starozakonny Józef Goldberg ma na sprzedarz świeżą Staierską Koniczynę na składzie w Kleparzu u P. Popławskiego pod Nr. 173 a mieszkanie zaś na Kazimierzu u Luxenberga pod Nr. 103.

Ktoby sobie życzył nabyć Włoku na Ryby ze szpagatu zrobiony znaydzie go w ulicy S. Jana Nr. 485.

Dnia 8 Kwietnia r. b. o godzinie 9 ranney, rozpocznie się w Hotelu P. Knotza przy ulicy S. Jana Licytacyia ruchomości po ś. p. Urszuli Darowskiey pozostałych, iako to: Sreber licznych, porcellany, faiansu i szkła, powozów, wina w butelkach, miedzi, bielizny stołowey, i różnych innych ruchomości, a to z mocy polecenia Trybunału, z dnia 20 Marca b. r. do Nr. 986 wydanego. — W Krakowie d. 24 Marca 1823.

A. Matakiewicz, Not.

Podpisany Kurator zawiadomia ninieyszym Sukcessorów Franciszka Czwierzewicza Franciszka Kwiatkowskiego i Dominika Nonasta nieobecnych, iż Spadek powyżey powiedzianych Czwierzewiczu Kwiatkowskim i Nonaście w Kraiu tuteyszym otwarty iest. — W Krakowie dnia 25 Marca 1823 roku.

Ig. Rogalski, Kurator.